

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด Political Culture of Democracy in Roi-et Province.

กิตติพงษ์ พิพิธกุล* พีรพล ไทยทอง** พระมหาปรัชญ์ อรรถาภ***

Kittipong Pipitkun, Peerapol Thaithong, Phramaha Pruch Atthaporn

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และ 3) ความสามารถในการพยากรณ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,309,708 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับสูง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่า ด้านทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และด้านความเข้าใจต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.650 และ 0.539 ตามลำดับ และตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้แก่ ทัศนคติแบบประชาธิปไตยความเข้าใจต่อระบอบประชาธิปไตย และด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูป ค่าเบี่ยงเบน (b) เท่ากับ 0.601 , 0.041 และ 0.105 ตามลำดับ ตัวพยากรณ์คะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.457 , 0.278 และ 0.103 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.660 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.435 และมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ ร้อยละ 43.50

คำสำคัญ : วัฒนธรรมทางการเมือง, ประชาธิปไตย, จังหวัดร้อยเอ็ด

* Srichiangmai Technological College

** Srichiangmai Technological College

*** Srichiangmai Technological College

ABSTRACT

This research aims to study : 1) democratic political culture 2) Factors related to democratic political culture. and 3) Predictability of factors influencing democratic political culture. The population was 1,309,708 people in Roi Et province. 400 samples. Multi-stage sampling. The tool used to collect data was a questionnaire. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. Test hypotheses by analyzing Pearson's product moment correlation coefficient. And analysis of multiple regression equations.

The research found that; Democratic political culture of the people are overall high. The relationship between factors and democratic political culture found that democratic political attitudes and the understanding of democracy has a moderately positive relationship with democratic political culture that statistically significant. The correlation coefficients were 0.650 and 0.539 , respectively. And predictability of factors influencing democratic political culture include democratic attitudes, understanding democracy and political participation behavior.) β was 0.457 , 0.278 and 0.130 respectively. The coefficient of correlation (R) was 0.660 (R^2) is 0.435 and has the power to forecast 43.50 percent

Keyword : Political culture, Democracy, Roi Et province

1. บทนำ

นักวิชาการบางท่านกล่าวว่า “คน” และ “วัฒนธรรม” นั้นมีอาจแยกออกจากกัน วัฒนธรรมช่วยหล่อหลอมอุปนิสัย มารยาท ความคิด ค่านิยม บรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติของคน ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเสมือนเป็นแนวพฤติกรรมในการเสริมสร้างพลังประชาชนให้ยึดถือปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา พัฒนาความเจริญได้อย่างมีเสถียรภาพ ดังที่ สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2551 : 13) อ้างถึงใน วิศรุตฯ ทองแถมแก้ว (2557 : 545) ได้กล่าวว่า การเสริมสร้างประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการแบบประชาธิปไตยนั้น เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการอบรม ปลูกฝัง หล่อหลอม กล่อมเกลாதั้งทางตรงและทางอ้อมจากสังคมอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง จึงได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชนชั้นกลางทั่วประเทศ ทั้งการเรียกร้องร้องให้เกิดการยอมรับเห็นพ้องต้องกัน เพื่อความสำเร็จของเจตนารมณ์ในอุดมการณ์ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่จุดเริ่มต้นของการเมืองภาคพลเมือง อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมาได้มีบทเรียนที่สะท้อนให้เห็นถึงอุปสรรคการเติบโตของวัฒนธรรมทางการเมืองของ

ประชาชนเรื่อยมา ทั้งความพยายามของกลุ่มชนชั้นนำที่จะฟื้นฟูสถานะเดิมของตน และใช้ความรุนแรงทำลายพลังที่คุกคามความมั่นคงของตน ดังเช่นในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งส่งผลให้การเติบโตของวัฒนธรรมทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตยจึงยังมิได้บรรลุผลอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาจึงได้มีกระบวนการสร้างและจรรโลงประชาธิปไตยเพื่อนำไปสู่การสถาปนาประชาธิปไตยให้มีเสถียรภาพเรื่อยมา ทั้งประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดพื้นที่ให้ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน เข้ามามีอำนาจทางการเมืองผ่านกระบวนการเลือกตั้งและการจัดตั้งพรรคการเมือง ด้วยการมุ่งหวังให้อำมาตยาธิปไตยหรือระบบราชการเริ่มถอยห่างออกไปจากอำนาจทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนใช้อำนาจประชาธิปไตยโดยผ่านการเลือกตั้งและได้ฝ่ายบริหารที่ได้เสียงข้างมาก

เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ได้มีนักรัฐศาสตร์ของไทย คือ สุรชัย ศิริไกร (2550) วิเคราะห์ว่า ประชาธิปไตยของไทยนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมานั้นประสบความล้มเหลว เนื่องจากผู้นำทางการเมืองไทยเน้นการพัฒนาประชาธิปไตยไปที่การพัฒนาสถาบันทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว คือ ให้ความสำคัญกับการร่างรัฐธรรมนูญ การพัฒนาความเข้มแข็งของพรรคการเมือง การกระจายอำนาจระหว่างสถาบันการเมือง และพัฒนาองค์กรอิสระอื่นขึ้นมาควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของสถาบันการเมือง ต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาระบบการเลือกตั้ง แต่ละเลยการพัฒนาปัจจัยด้านวัฒนธรรมทางการเมือง อันเป็นแบบแผน ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่าการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยสนใจแต่เพียงรูปแบบหรือโครงสร้างมากกว่าส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ หรือจิตวิญญาณประชาธิปไตยที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Stephen Macedo (2002) เห็นว่าการสร้างประชาธิปไตยให้แข็งแรงไม่ควรหมายถึงเพียงแค่การสร้างสถาบันทางการเมืองขึ้นมาหนึ่งชุด หรือการสร้างระบบนิติรัฐและรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพขึ้นมาเท่านั้น หากเพียงแต่ต้องเพาะบ่มวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยที่ฝังรากลึกในตัวของพลเมืองแต่ละคนด้วย เพราะฉะนั้น ประเทศที่มีการบ่มเพาะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมืองน้อยเนื่องจากการเปลี่ยนผ่านจากระบอบเผด็จการไปสู่ประชาธิปไตยอย่างรวดเร็วจะทำให้เกิดปัญหาในการรักษาระบอบประชาธิปไตยไว้เป็นอย่างมาก

จากที่กล่าวมาสอดคล้องกับสภาพการเมืองการปกครองของจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเครือข่ายทางการเมืองที่ให้การสนับสนุนนักการเมืองและความสัมพันธ์ของนักการเมืองกับประชาชนในช่วงการเลือกตั้งระหว่าง พ.ศ. 2476 ถึง พ.ศ. 2550 ส่วนใหญ่เป็นความสัมพันธ์แบบเครือญาติทั้งในแบบเครือญาติตระกูลและเครือญาติเกื้อกูล การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2512 เป็นยุคแรกที่นักธุรกิจเข้ามาสู่การเมืองระดับชาติ โดยมีความสัมพันธ์เครือข่ายธุรกิจระหว่างจังหวัด ช่วงปี พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2535 เป็นช่วงการเมืองโดยมีนักการเมืองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมทางการเมืองเชิงอุดมการณ์ ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งเป็นแบบธนกิจการเมือง (Political Finance) การเลือกตั้งหลังจากปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา นักการเมืองถิ่นกลุ่มคุณภาพยี่ดอุดมการณ์ประชาธิปไตย ได้พ่ายแพ้การเลือกตั้งและไม่ได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในขณะที่นักการเมืองกลุ่มธนกิจการเมืองเข้ามามีบทบาทและประสบความสำเร็จทางการเมืองเกือบทุกเขตเลือกตั้ง ในส่วนการจัดตั้ง

เครือข่ายทางการเมืองไม่ปรากฏข้อขัดแย้งทางการเมืองที่เด่นชัดแม้การเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2538 จะมีกลุ่มที่มีความเข้มแข็งทางการเมืองอยู่ 3 ตระกูล โดยทุกตระกูลมีอาชีพธุรกิจการรับเหมาก่อสร้าง แต่ได้จัดแบ่งขอบเขตพื้นที่ทางการเมืองอย่างประนีประนอม อิงประโยชน์ และจัดสรรอำนาจทางการเมืองอย่างลงตัว ทำให้ยังคงมีบทบาท มีอิทธิพลทางการเมืองอย่างต่อเนื่องจนถึง พ.ศ. 2548 ทำให้ไม่เกิดสภาพการแข่งขันในตลาดการเมืองอย่างแท้จริง รูปแบบการหาเสียงและวิธีการสร้างคะแนนนิยมของนักการเมืองถิ่น ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2476 ถึง พ.ศ. 2500 ใช้การเดินหาเสียงกับประชาชนในหมู่บ้าน มีใบปลิว โปสเตอร์หาเสียง ฉายภาพยนตร์ มีจัดเลี้ยงสุราอาหาร แจกสิ่งของหลายประเภท เช่น น้ำปลา ปลาทุเค็ม ปลาร้า ไม้ขีดไฟ น้ำตาล รองเท้าบางคนมีการปราศรัยโดยชูนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เจริญ และชูภาพลักษณ์หัวหน้าพรรคหรือหัวหน้ากลุ่มการเมือง มีการปล่อยข่าวลือ โจมตีว่าร้ายคู่แข่งทางการเมือง การเลือกตั้ง

เมื่อปี พ.ศ. 2518 เริ่มมีการใช้เงินซื้อเสียง การจัดเลี้ยง และการจัดตั้งระบบเครือข่ายหัวคะแนนในพื้นที่ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นนักธุรกิจปราศรัยหาเสียงน้อย การสร้างคะแนนนิยมจะอาศัยการจ่ายเงิน และอุปถัมภ์หัวคะแนนการเลือกตั้งนับจากปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา มีการนำรูปแบบการบริหารจัดการเชิงธุรกิจมาใช้ในการสร้างฐานคะแนนเสียงทางการเมืองควบคู่กับการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับข้าราชการ เพื่อควบคุมและใช้ประโยชน์จากกลไกระบบราชการ ในขณะเดียวกันนักการเมืองจะอยู่ในการควบคุมการช่วยเหลือของหัวหน้ากลุ่ม (มั่ง) การเมืองเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางอำนาจการเมือง และรองรับการกระจายผลประโยชน์บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองก่อนปี พ.ศ. 2500 ไม่ปรากฏเด่นชัด เริ่มมีบทบาท และมีความสัมพันธ์กับนักการเมืองถิ่นอย่างเด่นชัดนับจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2512 ต่อจากนั้นเป็นกลุ่มธุรกิจรับเหมาก่อสร้างและกลุ่มธุรกิจโรงสีเริ่มเข้าสู่การเมืองในปี พ.ศ. 2529 เข้ายึดพื้นที่ทางการเมืองทุกเขตเลือกตั้งมาตั้งแต่การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2548 และมีเครือข่ายธุรกิจรับเหมาระหว่างจังหวัด ส่วนกลุ่มที่ไม่เป็นทางการที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือนักการเมืองถิ่นได้แก่กลุ่ม อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) กลุ่มสตรี เครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เงินค่าตอบแทน และระบบอุปถัมภ์ทางการเงินเป็นเครื่องมือหลัก ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จทางการเมืองแตกต่างกันตามช่วงเวลาก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2476 ถึง พ.ศ. 2522 ปัจจัยสถานภาพบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด รองลงมาเป็นวิธีการหาเสียงจากปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2535 เป็นปัจจัยสถานภาพบุคคล และการจัดตั้งระบบเครือข่ายหัวคะแนน นับจากปี พ.ศ. 2535 ถึง พ.ศ. 2548 ระบบอุปถัมภ์และเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่นำไปสู่ความสำเร็จทางการเมือง ส่วนปัจจัยที่นำไปสู่ความไม่สำเร็จทางการเมืองของนักการเมืองถิ่น จะเกิดจากข้อจำกัดด้านความสามารถเชิงเศรษฐกิจ วิธีการบริหารจัดการหัวคะแนน ข่าวลือและพฤติกรรมของนักการเมือง ทั้งในระหว่างดำรงตำแหน่ง และไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามที่กล่าวมาข้างต้นแสดงว่าเป็นสภาพการณ์ที่ไม่เอื้อต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จากสภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่าทั้งหมดเกิดจากข้อจำกัดของการพัฒนาสถาบันทางการเมืองและกระบวนการเลือกตั้งที่ไม่เอื้อต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของจังหวัดร้อยเอ็ด

อย่างไรก็ตามยังมีผลการศึกษาที่ยืนยันปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังเช่น ผลการศึกษาของ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2558 : 9) พบว่า ตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย อันได้แก่ การไม่สนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง ขาดจิตสำนึกแห่งการไม่รักษากฎหมายและการเคารพกติกาของสังคม มีแนวคิดเรื่องจิตสาธารณะที่คับแคบ ขาดความเข้าใจเรื่องการใช้สิทธิของตนเองและเคารพสิทธิผู้อื่น แต่สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2548 : 213) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง การกล่อมเกลางานวัฒนธรรมสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมือง คำถามที่เกิดขึ้น คือ แท้จริงแล้ววัฒนธรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่ในระดับใด มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดวัฒนธรรมทางการเมือง และปัจจัยนั้นสามารถพยากรณ์การเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองได้อย่างไร โจทย์คำถามเหล่านี้ เป็นประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะหาคำตอบจากการวิจัยครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.3 เพื่อศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,309,708 คน

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดมาจากประชากรที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากสูตรทาร์ยามาเน่ (Yamane, 1973 ; อ้างอิงมาจาก สุวิมล ติรกันันท์. 2546 : 73) และเลือกสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ดีเป็นตัวแทนที่ของประชากร

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานบางประการ ลักษณะคำตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ ให้เลือกคำตอบที่เป็นจริงของกลุ่มตัวอย่างเพียงข้อเดียว

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นคำถามให้เลือกตอบข้อที่เห็นว่าถูกต้อง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ข้อคำถามที่เป็นทัศนคติเชิงบวกและทัศนคติเชิงลบ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับการกล่อมเกลาทางการเมือง

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ข้อความที่เป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ

สำหรับคำถามตอนที่ 3 ถึงตอนที่ 6 เป็นลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ Multiple Regression Analysis โดยใช้เทคนิคแบบขั้นตอน (Stepwise) และวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

4. ผลการวิจัย

1. ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ด้านจิตสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนเอง พบว่า ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งแม้ว่าคะแนนเสียงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสังคมได้ รองลงมาคือ ประชาชนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ และการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน

1.2 ด้านการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล พบว่า ประชาชน มีวัฒนธรรมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นสาธารณะเป็นสิ่งที่ควรทำ รองลงมาคือ เราควรเชื่อฟังหรือมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับผู้มีอำนาจ มิฉะนั้นจะเป็นภัยแก่ตนเอง และไม่ควรมีการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลที่มาจากการ

1.3 ด้านจิตใจไม่ฝักใฝ่เผด็จการ พบว่า ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมอบอำนาจการปกครองประเทศให้แก่อนายกรัฐมนตรีเป็นสิ่งที่ถูกต้อง รองลงมาคือ ข้าราชการต้องเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา และประเทศไทยต้องมีผู้นำทางการเมืองจากการรัฐประหารเท่านั้น บ้านเมืองจึงจะสงบสุข

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง พบว่า ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จะไปใช้สิทธิลงคะแนนทุกครั้งเมื่อมีการเลือกตั้งทุกระดับ รองลงมาคือ

การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และประชาชนควรมีสิทธิในการถอดถอนนักการเมืองและข้าราชการการระดับสูงได้หากมีพฤติกรรมการทุจริต

1.5 ด้านความเครพกติกาการปกครองระบอบประชาธิปไตย พบว่า ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ในระบอบประชาธิปไตยเสียงข้างน้อยต้องได้รับการคุ้มครองเพื่อเป็นหลักประกันว่ากระทำไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รองลงมาคือ ก่อนที่รัฐบาลจะเข้าบริหารประเทศจำเป็นต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา และหากรัฐบาลต้องการบริหารประเทศให้ประสิทธิภาพก็ควรคำนึงถึงกฎระเบียบ

1.6 ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย พบว่า ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน รองลงมาคือ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีที่สุด และในอนาคตหากมีการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอแล้วย่อมมีความเข้าใจการใช้สิทธิได้ถูกต้อง

1.7 ด้านความยึดมั่นเชื่อถือในหลักความสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พบว่า ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ไม่ว่าหญิงหรือชายควรมีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกัน รองลงมา คือ ประชาชนทุกคนควรมีโอกาสเท่าเทียมกันมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล และคณะรัฐมนตรีควรมาจากการแต่งตั้งจากข้าราชการมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.8 ด้านการไว้วางใจและการมองโลกในแง่ดี พบว่า ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ประชาชนว่ามีการศึกษาน้อยเพียงใดก็มีอิสระในการเลือกวิถีชีวิตของตนเอง รองลงมาคือ ความจริงแล้วคนเราส่วนใหญ่เป็นคนดีไม่ชอบเอาเปรียบและสามารถปกครองตนเองได้ และความคิดเห็นที่แตกต่างของกลุ่มในสังคมนั้นจะนำไปสู่การพัฒนาการทางการเมือง

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

พบว่า ด้านทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (x_2) และด้านความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (x_1) มีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับปานกลางกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.650 และ 0.539 ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

พบว่า ตัวแปรที่อิทธิพลสามารถพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 3 ตัวแปร เรียงลำดับอำนาจการพยากรณ์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (x_2) ปัจจัยด้านความรู้

ความเข้าใจต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย (x_1) และปัจจัยด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (x_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.601 , 0.041 และ 0.105 ตามลำดับ ส่วนตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.457 , 0.278 และ 0.130 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.660 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.435 และมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ ร้อยละ 43.50 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_{est}) เท่ากับ 0.352 และมีค่าคงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบ (a) เท่ากับ 0.856

5. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบบางประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัชราภรณ์ โรจนบุรานนท์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาของ ทรงกต พิลาชัย (2552 : 51-52) ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการเรือนจำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมพบว่า มีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฐพงษ์ ไบยา (2550 : 46) ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมประชาธิปไตยทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่สอดคล้องกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับสูง การที่ประชาชนมีวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยนั้น Daniel Wit (1963 : 284) ได้อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือวัฒนธรรมประชาธิปไตย คือ การมีวิถีทางการเมืองแบบประชาธิปไตย อันหมายถึง การมีทัศนคติความเชื่อที่มีเหตุผล มีการวิเคราะห์ วิจัยยอมรับมติเสียงส่วนใหญ่และมองโลกในแง่ความเป็นจริง วัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมที่มีแบบแผนเป็นลักษณะเฉพาะตน และสอดคล้องกับ วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น (2547 : 58) อธิบายว่า “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” หรือ “วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย” หรือ “บุคลิกภาพประชาธิปไตย” มีลักษณะสำคัญต่างๆ ได้แก่ การมีเหตุผล การให้ความเคารพต่อผู้อื่น อดทนอดกลั้นในความแตกต่าง การตกลงกันอย่างสันติวิธี การทำดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

จากผลการศึกษา พบว่า ทักษะคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (x_2) และความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (x_1) มีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับปานกลางกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ 0.650 และ 0.539 ตามลำดับ และตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 3 ตัวแปร เรียงลำดับอำนาจการพยากรณ์จากมากไปหาน้อยได้แก่ ปัจจัยด้านทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (x_2) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (x_1) และปัจจัยด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (x_3) สอดคล้องกับสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2548 : 254) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดวัฒนธรรมทางการเมือง คือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง (Political Knowledge) ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation Behavior) สอดคล้องกับ Milton (1962 : 380-381) ที่ได้อธิบายว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากทัศนคติและการอบรมที่บุคคลแต่ละคนนั้นที่มีต่อระบอบการเมือง ซึ่งประกอบด้วยความรู้สึกและค่านิยมที่มีต่อระบบการเมืองและการประเมินค่าต่อเหตุการณ์ทางการเมือง

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

1.1 สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีให้การศึกษา อบรม และการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

1.2 สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ ทุกระดับชั้นเรียน เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียน นักศึกษา และประชาชนได้ตระหนัก รับรู้ และเข้าใจถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันจะสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนต่อไป

1.3 สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ถกเถียงในประเด็นสาธารณะอย่างมีเหตุผล และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบประชาชนในเขตชนบทกับเขตเมืองเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน เพื่อให้ทราบว่ามีวัฒนธรรมทางการเมืองเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน เพื่อนำมาใช้อธิบายเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณให้เกิดความชัดเจนลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากงานวิจัยนี้ ที่อาจส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพงษ์ ไบยา. (2551). วัฒนธรรมประชาธิปไตยทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. ปรินูญานิพนธ์ รป.ม. อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ทรงกต พิลาศัย. (2552). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการเรือนจำ จังหวัดมหาสารคาม. ปรินูญาค้นคว้าอิสระ ร.ม. มหาสารคาม : วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2551). รัฐศาสตร์ร่วมสมัย : แนวการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2558). วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนาประชาธิปไตย. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรภรณ์ โรจนบุรานนท์. (2552). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ร.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณธรรม กาญจนวรรณ. (2548). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทย. ในเอกสารการสอนชุดวิชา สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิศรุตฯ ทองแกมแก้ว. (2557). พัฒนาการวัฒนธรรมทางการเมืองไทย : จาก “ประชาธิปไตยเบ่งบาน” สู่ “การปฏิรูปประเทศ”. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. (2547). การบริหารราชการแผ่นดินกับจิตวิญญาณประชาธิปไตย. ใน ประมวลชุดวิชา การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์. นนทบุรี : สุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2548). การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมอธรรม, 2548.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2551). ปัจจัยภูมิหลังวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สุรัชย์ ศิริไกร. (2550). “การพัฒนาประชาธิปไตยโดยปราศจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและจริยธรรมทางการเมือง.” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง วัฒนธรรมการเมือง จริยธรรมและการปกครอง. 8-10 พฤศจิกายน 2550 ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2546). การเลือกใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางส่วนการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Almond Gabriel A. and Verba, Sidney. (1965). **The Civic Culture**. Boston: Little, Brown and Co., Ltd.
- Brown, Kate. (2006). **Contemporary Political Sociology : Globalization Political and Power**. Oxford : Wiley-Blackwell.
- Daniel, Wit. (1963). **Comparative Political Institutes**. New York: Holt Rhinehart and Winston.
- Milton, Yinger.(1987). **Religion Society and Individual**. New York : The Macmillan, 1962. Stephen, Macedo. **Liberal Virtues : Citizenship and Community**

